

13.02.2023 – 7-А

Історія України

Вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Політичне і культурне життя Київського, Чернігівського й Переяславського князівств.

Мета: ознайомити учнів з особливостями політичного та соціально-економічного розвитку Київського, Чернігівського та Переяславського князівств, пояснювати поняття «удільні князівства», «колективний сюзеренітет»; показувати на карті території князівств часів роздробленості; формувати вміння працювати з першоджерелами, виховувати повагу до історичного минулого Батьківщини.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/FZjcxz0ySJA>

1. Опрацюйте опорний конспект:

Пригадаймо!

Коли засновано місто Київ?

Ким?

Пригадаємо київських князів?

Хто князував у Чернігові?

Коли було укладено «Правду Ярославичів»?

Коли відбувся Любецький зїзд князів?

Розгляньте карту, знайдіть Київське, Чернігівське, Переяславське князівства.

Київське князівство

Найгостріші князівські суперечки впродовж XII - у першій половині XIII ст. точилися за київський стіл. Київ лишався на ті часи одним із найбільших і найбагатших європейських міст: там мешкало майже 50 тис. осіб. У Києві містилася й резиденція митрополитів. У Київському князівстві налічувалося найбільше в державі міст і містечок - близько 80. Найвизначнішими були Київ, Вишгород, Іскоростень, Овруч, Турів, Корсунь, Юр'їв.

Джерелом багатства київських земель були родючі чорноземи й корисні копалини. Вигідне розташування князівства сприяло розвитку торгівлі. Мережа річок пов'язувала Київську землю з найвіддаленішими куточками Русі та сусідніми країнами. Великі території, вигідне розташування, розвинене господарство Київського князівства приваблювали ласих до багатства князів - чернігівських, волинських, переяславських, ростово-суздальських, смоленських.

Правителі в Києві змінювали один одного через 6-8 років, а то й частіше. І жоден не мав спокійного князювання, адже був змушений відбиватися від збройних домагань інших претендентів. Траплялися й змови, у яких активну участь брало київське боярство і навіть половці.

У 1169 р. у боротьбу за київський стіл включився володимиро-суздальський князь Андрій Боголюбський - онук Володимира Мономаха. Зібравши велике військо й заручившись підтримкою половців, а також чернігівських і галицьких князів, Боголюбський рушив походом на Київ. Літопис свідчить, що після тривалої облоги місто здалося завойовникам і зазнало небачених руйнувань.

Київське князівство

1169 р. –
пограбування Києва
військом Андрія
Боголюбського

с. 86

найбільш
заселене
князівство

80 міст і
містечок

Юр'їв,
Вишгород,
Василів

1146-1246 рр. -
київський престол
46 разів переходив

Найдовше за доби
роздробленості тривало
князування співправителів
Святослава (1177–1194 рр.)
та Рюрика (1180–1202 рр.).

Київ – одне з
найбільших і
найбагатших
європейських міст

Населення
Києва - 50 тис.
душ

Спільна
спадщина
князівського
роду

резиденція
митрополитів

Чернігівське князівство

Чернігівщина належала до найдавнішого осередку Руської держави. У період роздробленості Чернігівське князівство розпалося на менші уділи. Найвпливовішим з-поміж них вважалося Новгород-Сіверське князівство.

У Чернігівському князівстві було чимало міст. Найбільші - Чернігів, Новгород-Сіверський, Путивль, Брянськ, Курськ, Стародуб - доволі часто згадуються в джерелах. Стольне місто Чернігів поступалося розмірами лише Києву. Чернігів був добре укріпленим і мав чудове сполучення з іншими містами.

Чернігівські землі, за заповітом Ярослава Мудрого, належали Святославові. Його сини Олег і Давид стали засновниками династій чернігівських князів - Олеговичів (літопис їх називає Ольговичами) та Давидовичів. Представники цих династій, володарюючи в чернігівських землях, не полишали мрій здобути й Київ.

Чернігівське князівство

залучали половецькі орди для здійснення своїх марнославних планів

Чернігів – другий після Києва центр Русі

найбільше за територією князівство

династії Ольговичів та Давидовичів

40 міст і містечок

16 уділів

Путивль, Любеч, Тмутаракань

середина XII ст. виокремлення Новгород-Сіверського князівства

претензії на київський престол

Переяславське князівство

Територія Переяславської землі порівняно з іншими князівствами була невеликою. На сході й півдні Переяславщина безпосередньо межувала зі Степом. Князівство служило щитом для Києва й решти руських територій. Саме тому в Переяславському князівстві зусиллями великих князів київських споруджували потужні захисні укріплення. Здебільшого як військові фортеці виникали й міста Переяславщини. Непроступною твердинею був і сам Переяслав. Через безпосередню близькість до Києва Переяславське князівство майже цілковито залежало від нього.

Піднесення Переяславського князівства за часів роздробленості пов'язують із князем Володимиром Глібовичем. Він був незмінним учасником численних походів проти половців, зажив слави хороброго воїна й талановитого полководця. Про Володимира Глібовича шанобливо згадує автор Київського літопису як про організатора оборони Переяславщини. Сповідуючи під роком 1187 про смерть переяславського князя, літописець підкреслив: «Він бо любив дружину, і золота не збирав, майна не жалів, а давав дружині; був же він князь доблесний і всякими чеснотами був сповнений. За ним же Україна багато потужила».

ПЕРЕВІРТЕ СЕБЕ

- 1. Скільки років минуло від найдавнішої згадки назви «Україна» в літописі? Скільки минуло років від початку князювання в Києві Мстислава, сина Володимира Мономаха, до походу новгород-сіверського князя Ігоря проти половців?*
- 2. Які з руських князівств межували з половецьким Степом? Які землі сусідили з Київським князівством на півночі й сході?*

Домашнє завдання: прочитати пар.11.Складіть таблицю за зразком на стор.94 №6.

Повторити тему «Русь-Україна за В. Великого».

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com